

*Лобур Н. В.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри слов'янської філології імені професора Ларіона Свенціцького
Львівського національного університету імені Івана Франка*

*Паламарчук О. Л.,
кандидат філологічних наук,
професор кафедри слов'янської філології Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ МОВОЗНАВЧОЇ СЛАВІСТИКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Анотація. Наукові славістичні школи сформувалися при університетах Львова, Одеси та Києва. У другій половині ХХ століття слов'янознавство розширилося географічно: в Ужгородському національному університеті відкрито кафедру словацької філології. Лінгвістика займає значне місце в ширшому контексті славістики цих університетів. Українські мовознавці традиційно досліджують теоретичні питання мовознавчої науки, аналізують матеріал слов'янських мов в історичному та етимологічному контексті, публікують компаративно-контрастивні студії із слов'янських мов. Сьогодні наукова парадигма цих досліджень суттєво розширюється: поряд із дослідженнями польського, чеського, словацького, болгарського, сербського, хорватського мовознавства зростає інтерес до малих мов у контексті глобальних процесів сучасної Європи. Ця тематика знайшла свою реалізацію у наукових дослідженнях кафедри слов'янської філології Львівського університету. Зростає кількість навчально-методичних видань, які враховують загальноєвропейські рекомендації мовної освіти. Учені українських університетів успішно працюють над виданням підручників, які представляють найновіші методичні принципи та методи викладання слов'янських мов для україномовної аудиторії. Такі підручники підготовлено з чеської, хорватської, словацької, польської мов. Автори використовують сучасні комунікативні технології, вдало підбирають лінгвокультурні ілюстрації.

Важливу місію в організації, координації та популяризації української славістичної думки відіграє Інститут славістики Львівського університету, що є міждисциплінарною структурою. Інститут організовує щорічний Міжнародний славістичний колоквиум (з 1992 року) та видає авторитетний науковий збірник «Проблеми слов'янознавства» (з 1970 року) Наукова тематика дисертацій, монографій, статей української славістичної школи динамічно реагує на процеси глобалізованого світу.

Ключові слова: мовознавча славістика, українська славістика, славістичні кафедри, наукові дослідження.

Історія славістичної науки неодноразово була предметом зацікавлення вітчизняних дослідників. Зокрема, в наукових часописах опубліковано статті [1; 2] про становлення львівської кафедри слов'янської філології, про розвиток мовознавчої славістики з 1787 по 1939; охарактеризовано науково-навчальну славістичну школу в історичному контексті та прогнозовано її розвиток [3] та ін. В результаті ретельного вивчення біблі-

ографії історії славістичної науки в європейському контексті, виявлено чимало праць про славістику в деяких університетах України та Європи, про наукові напрями мовознавчої та літературознавчої славістики, про внесок окремих учених у розвиток славістичної науки. Такі студії не лише констатують стан науково-освітньої славістики у певний історичний період – вони мають значно вагомніше наукове значення: допомагають визначити генезу та динаміку розвитку славістичної наукової школи. Так, науково-освітній напрям української славістичної школи перебуває в динамічному розвитку, чуйно реагує на виклики суспільства та вивчає перспективи розвитку з огляду на наукові досягнення гуманітарної науки у світі. Під таким кутом зору заслуговують ретельний на аналіз мовознавчі напрями на сучасному етапі розвитку славістичної науки.

Метою пропонованої статті є аналіз наукових напрямів мовознавчої славістики в Україні з часу її інституціонування та характеристика нових тенденцій її розвитку, зумовлених викликами глобалізованого суспільства.

Сьогодні мовознавча славістика розвивається в академічних, науково-освітніх центрах з тривалою традицією.

Упродовж десятиліть таким визначним науковим центром, який координує дослідження слов'янських мов в Україні і гідно репрезентує мовознавчу славістику на міжнародному рівні, залишається відділ слов'янських мов Інституту мовознавства імені О. О. Потебні Академії наук України. Українську славістику збагатили вагомими науковими здобутками академічної установи в галузі порівняльного вивчення історії, структури та функціонування слов'янських мов. Особливе місце у формуванні порівняльно-історичного напрямку по праву належить визначному українському ученому-славістові Леоніду Арсенійовичу Булаховському (1888–1961). Його наукова біографія є свідченням безпрецедентного служіння українській науці, зокрема українській славістиці: 1946–1947 рр. – завідувач кафедри української мови у Київському університеті, 1947–1960 рр. – завідувач кафедри слов'янської філології цього ж університету, 1947–1961 рр. – директор Інституту мовознавства Академії наук, а з 1957 р. – голова Українського комітету славистів. В історії української славістичної науки є ретельні публікації про його науковий доробок [4; 5]. Наукова спадщина відомого мовознавця містить авторитетні напрацювання в галузі слов'янської акцентології та етимології, студії, в яких здійснено глибокий аналіз мови слов'янських пам'яток. Л. Булахов-

ський – автор беззаперечно вагомих у порівняльно-історичному мовознавстві монографічних досліджень про акцентологічні особливості у польській, чеській та болгарській мовах. Традиції порівняльно-історичного мовознавства в Академії наук продовжували учні Леоніда Арсенійовича.

Мовознавчу славистику утверджували та розвивали Олександр Савич Мельничук (1921–1997) – фахівець із порівняльно-історичного мовознавства, дослідник історичного синтаксису слов'янських мов, Орест Борисович Ткаченко (1925–2021), Тетяна Борисівна Лукінова – автор розвідок у площині історії славистики, порівняльно-історичного словотвору та лексикології, зокрема лексики слов'янських мов). Балто-слов'янський дослідницький напрям сформував учений глибокого енциклопедичного рівня, славіст-балтист Анатолій Павлович Непокупний (1932–2006). Він описав мовні балто-слов'янські взаємини, залучивши великий пласт діалектного матеріалу.

Науковий доробок працівників відділу слов'янських мов представлений монографіями з порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов та історичної типології слов'янських мов. Наприкінці останнього десятиріччя минулого сторіччя науковці підготували й опублікували важливі теоретичні праці, які описують та узагальнюють різні аспекти слов'янських мов, особливо в галузі лексикології та морфології, порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов, історичної типології слов'янських мов, реконструкції духовної культури древніх слов'ян за словниками слов'янських мов¹.

Багаторічні дослідження учених в галузі порівняльно-історичного дослідження слов'янських мов, студії з етимології слов'янських мов стали логічним підґрунтям для вагомого наукового проекту – етимологічного словника української мови. Багатотомний етимологічний словник української мови містить глибокий, теоретично обґрунтований матеріал, ретельно опрацьовані практичні ілюстрації з використанням авторитетних джерел. Ця академічна праця стала значним внеском у розвиток європейської славистики.

Наприкінці 90-років ХХ ст. українські лінгвісти особливо зосередилися на описі функціонування слов'янських мов. Автором фундаментальної праці про розвиток та функціонування болгарської мови в Україні є професор Іван Стоянов [31]. У площині практичного вивчення болгарської, чеської, білоруської мов особливе значення мають перекладні словники². Їхні укладачі (Й.Ф. Андерш працював над чесько-українським перекладним словником; І. Стоянов та О. Чмир – над болгарським словником) опрацювали та описали багатий словниковий матеріал відповідної слов'янської мови, ввівши у словники, крім загальноживаних слів, також діалектизми, просторічні слова, неологізми, інтернаціоналізми. Словникова стаття містить граматичні та стилістичні характеристики реєстрового слова, а також фразеологічні одиниці.

¹ Етимологічний словник української мови: В 7 т. – / Ред. Кол. : О. С. Мельничук (гол. ред.), В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, Г. П. Півторак, В. Г. Складенко, О. Б. Ткаченко; Укладачі: Р. В. Бодирев, В. Т. Коломієць, А. П. Кригаченко, О. С. Мельничук, Г. П. Півторак, А. Д. Пономарів, В. Г. Складенко, І. А. Стоянов, В. А. Ткаченко, О. Б. Ткаченко, А. М. Шамота. НАН України. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. К.: Наукова думка, 1982–2012.

² Чесько-український словник = Česko-ukrajinský slovník : [у 2 т.]. АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні, Чехослов. акад. наук, Ін-т чеськ. мови ; [уклад.: Й. Ф. Андерш та ін. ; ред. кол.: В. М. Русанівський (голова) та ін.]. Київ : Наук. думка, 1988–1989; Болгарсько-український словник. АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. ; [уклад.: Стоянов І. А., Чмир О. Р. К.: Наукова думка, 1988, 776 с.; Білорусько-український словник. Г. П. Півторак, О. І. Скопненко; за ред. Г. П. Півторака. К.: Довіра, 2006. 723 с.

Видання 2000-х років свідчать про спадкоємність традиційної проблематики наукових праць Інституту слов'янознавства. У 2012 р. вийшов у світ шостий том Енциклопедичного словника української мови (літери У-Я). Віталій Григорович Складенко опублікував фундаментальну монографію про історію акцентуалізації іменників української мови від пізньопраслов'янського періоду до нашого часу [6], скарбницю мовознавчої славистики поповнили нові розвідки, проблематика яких свідчить про нові тенденції розвитку слов'янських мов у синхронії в умовах глобалізованого суспільства – йдеться про ґрунтовні монографічні дослідження В. Складенка та Г. Півторака.

Наукова громадськість має можливість ознайомитися з новими студіями, особливо актуальними в час політичних та світоглядних маніпуляцій. Зокрема, з новітньою концепцією походження назв «Русь» і «варяги» [7], з обґрунтованою теорією відомого українського лінгвіста Григорія Петровича Півторака про походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. Автор переконливо аргументує неправдивість й безпідставність твердження про давньоруську народність і першу Руську державу як «спільну колицку» східнослов'янських народів [8]. У контексті нових тенденцій розвитку слов'янських мов, зокрема сучасної чеської мови, привертає увагу монографія Олександри Євланової про політичний дискурс чеських президентів [9], в якій розкриті особливості формування політичної мови і мови чеських політиків. На матеріалі публічних виступів В. Гавела та В. Клауса дослідниця аналізує засоби та прийоми мовного впливу на слухача.

Важливим фактором розвитку української мовознавчої славистики є численні науково-практичні конференції, які організовує Інститут мовознавства імені О. О. Потебні. Тематика наукових заходів реагує на нові геополітичні виклики для української гуманітарної науки. Тільки впродовж останнього періоду наукові заходи інституту стосувалися проблем розвитку лінгвістики у ХХІ ст. (Лінгвістика ХХІ століття: традиції та перспективи розвитку, 2022), тенденцій розвитку української мови в колі мов світу (Актуальні аспекти міжмовних взаємин у сучасній науковій парадигмі, 2022), імплементації мовного законодавства в Україні, відображення реалій війни у системі національної мови (Мовна політика й міжмовні відносини в умовах війни, 2023).

Майже два століття тому в українських університетах відкрито навчально-освітні спеціальності «Слов'янські мови та літератури». Такими славистичними центрами стали Львів, Київ, Одеса, а згодом Ужгород. Зародження університетської славистики було інспіровано активною тенденцією до компаративних студій в європейській лінгвістиці ще наприкінці ХІХ ст. На початку другого тисячоліття українська та європейська мовознавча славистика розвивалася в контексті наявних національних наукових шкіл. Мовознавчі студії посідають вагомe місце у контексті університетської славистики. На сьогодні в університетах лінгвістична парадигма славистичних досліджень представлена науковими працями з усіх слов'янських мов.

На даний час у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка функціонують дві славистичні кафедри: кафедра слов'янської філології (1842 р.), та кафедра польської філології, заснована у 2000 р. Аналіз студій з мовознавчої лінгвістики викладачів славистичних кафедр Шевченкового університету свідчить про те, що вони активно представляють дві паралельні тенденції – продовження традицій київської наукової школи і апробація та розвиток нових мовознавчих напрямів.

Детальний опис слов'янської лексики в історичному й етимологічному контекстах, порівняльно-історичний аналіз слов'янської лексикології та етимології, компаративно-контрастивні студії слов'янської лексики в контексті етимологічних гнізд зі значеннєво спорідненими коренями стали предметом наукових досліджень професора Тетяни Олександрівни Черниш [10; 11]. Підготовка українських полоністів актуалізувала потребу створення підручників та посібників за найновішими методичними вимогами, максимально зорієнтованими на україномовного студента. Викладач з великим науковим досвідом, Тетяна Олександрівна видала для студентів-полоністів підручник з історії польської літературної мови [12] та посібник зі слов'янської порівняльно-історичної лексикології та етимології [13].

Мовознавчу богемістику у Київському університеті представляє багаторічна завідувачка кафедри слов'янської філології Ольга Леонідівна Паламарчук, співавторка першої виданої в Україні граматики чеської мови. Наукові студії київської мовознавиці ґрунтуються на зіставному вивченні чеської й української мов у синхронному аспекті [14]. У її науковому доробку співавторство в авторитетних підручниках з сучасної чеської мови для українців [15]. У новому, доповненому та оновленому виданні підручника втілено найновіші методичні принципи та методи викладання слов'янської мови для україномовної аудиторії, представлено сучасні комунікативні технології, вдало підібрано лінгвокультурні ілюстрації. В умовах повномасштабної війни на території України, потужної хвилі вимушених переселенців до Чеської держави, це видання стало надпотрібним. Чеські філологи активно використовують підручник з чеської мови в студентських аудиторіях.

Національно-культурна семантика образної системи чеської мови стала предметом наукового вивчення доктора філологічних наук, київської богемістки Людмили Іванівни Даниленко. У науковому доробку вченої вагомі монографічні дослідження про національно-культурні особливості семантики чеської фразеології [16], про чеську пареміологію в генетичному, лінгвокультурному і дискурсивному висвітленні [17]. Авторка описує й аналізує чеську пареміологію в контексті культурно-історичного досвіду чеської національної спільноти, для цього залучено матеріал античного, біблійного спадку, враховано німецькомовні впливи. Наукова тематика лінгвістичних розвідок Л. Даниленко переконливо засвідчує зростання інтересу до національно-культурної спадщини в умовах глобалізованого суспільства. Важливим здобутком у галузі чеської лінгвокультурології є її посібник, який вийшов чеською мовою [18]. Характеристика словотвірних особливостей чеської мови в синхронному вимірі, ідентифікація та аналіз словотвірних тенденцій, визначення основних типів творення іменників чоловічого роду – така сфера наукових інтересів молодшої богемістки Оксани Володимирівни Антоненко [19].

Ключова тематика львівських учених – особливості функціонування сучасних слов'янських мов, динамічні процеси, зумовлені впливом екстралінгвістичних факторів. У парадигмі лінгвістичних студій особливе місце займають розвідки про становлення та функціонування малих мов у сучасному глобалізованому просторі. Такий напрям досліджень ініціював багаторічний завідувач кафедри Костянтин Костянтинович Трофимович (1923–1993). Результатом його тривалих досліджень стала докторська дисертація «Становлення та розвиток

верхньолужицької мови» [20], перевидана учнями як монографія. Значну частину його наукової біографії становлять мовознавчі сорабістичні праці: монографії, статті, підручники, посібники, перекладні словники. Український славіст започаткував вивчення сорабістики у Львівському університеті. Впродовж тридцятих років його діяльності кафедра слов'янської філології була відомим сорабістичним центром у Східній Європі, де періодично відбувався Міжнародний сорабістичний семінар. Сорабістика була в центрі уваги молодих викладачів кафедри. Свідченням цього захищені кандидатські дисертації на кафедрі слов'янської філології. У 1999 році Світлана Адаменко захистила кандидатську дисертацію про становлення та формування ботанічної номенклатури у серболужицькій мові [21]. Вперше у слов'янському мовознавстві авторка визначила етапи формування серболужицької ботанічної номенклатури на матеріалі назв лікарських рослин, визначила їх генетичні, лексико-семантичні та словотвірні особливості. Матеріал верхньолужицької мови став практичною базою для кандидатської праці Олександра Моторного, в якій досліджується лінгвокультурний компонент у фразеології верхньолужицької мови [22].

На львівській кафедрі богеміст Іван Михайлов Тепляков започаткував формування фразеологічної школи, його наукові статті, виступи на конференціях розкривали актуальні проблеми чеської фразеології, фразеологічної семантики. Під керівництвом І. Теплякова дисертації про фразеологію у польській, словацькій мовах захистили В. А. Вальчук, З. І. Гілецька, А. М. Кравчук, Г. В. Крайчинська, О. А. Моторний.

Науковий напрям, започаткований Костянтином Трофимовичем про малі мови, продовжила його учениця Людмила Павлівна Васильєва. У своїй докторській дисертації «Становлення і розвиток літературних мов штокавської діасистеми» [23] авторка простежила становлення та розвиток сербської, хорватської, боснійської та чорногорської мов як літературних мов штокавської діасистеми. Болгаристи кафедри досліджують мову на синхронному зрізі, актуалізують свої наукові студії в площині динаміки лексичної системи болгарської мови. Зокрема, Ольга Ананівна Албул простежує формування суспільно-політичної лексики у болгарській мові, Ольга Богданівна Сорока аналізує лексичні інновації в лексичній системі болгарської мови [24].

Наукові зацікавлення молодого покоління стосуються актуальних проблем розвитку слов'янських мов, теоретичних проблем та практичного опису слов'янської фразеології, ономастики, термінології, лексикології та лексикографії, динаміки іншомовних запозичень у слов'янських мовах на сучасному етапі їх функціонування.

У 2004 р. була утворена кафедра польської філології. Значний внесок у розвиток новочасної полоністичної лінгвістики зробила завідувачка Алла Миколаївна Кравчук – авторка численних підручників та посібників з польської мови для українців, зокрема з лексикології і культури польської мови в 2-х томах, з польської мови з елементами правопису, з граматики, з методики викладання польської мови. Над розвитком методичної полоністики активно працює старший викладач кафедри Леся Володимирівна Біленька-Свистович, в науковому доробку якої близько 19 підручників з польської мови для учнів середньої школи, підручник зі старослов'янської мови, навчальні перекладні словники. Молоді львівські полоністи працюють над аналізом та описом фразеологічної системи польської мови [25; 26] тощо.

Особливу наукову місію у львівському університеті має Інститут славистики, який очолює молодий учений-історик Ігор Євгенович Шпик. Інститут як міждисциплінарна структура вже впродовж багатьох років координує наукову роботу славистів. Інституція є організатором Міжнародного славистичного колоквиуму, який відбувається щорічно з 1992 р. У 23 цих міжнародних наукових форумах взяли участь слависти з Польщі, Чехії, Сербії, Болгарії, Хорватії, Білорусі, Німеччини та ін. Матеріали колоквиуму публікуються у періодичному виданні «Проблеми слов'янознавства», авторитетному науковому виданні, яке щорічно виходить з 1970 року.

В Одеському університеті імені І. Мечникова Кафедру загального та слов'янського мовознавства утворено у 1968 р. з метою викладання дисциплін загального мовознавчого та славистичного спрямування. Професор Аделаїда Костянтинівна Смольська започаткувала на кафедрі сербохорватистику. У полі її наукових інтересів – порівняльна граматики слов'янських мов, слов'янський словотвір, актуальні питання сербохорватистики. Географічно цей регіон пов'язаний з історичним та культурним контекстом болгарського народу, що значною мірою інспірувало вивчення історії, мови, літератури та культури болгар. Цілком логічно, що у 2007 р. на філологічному факультеті відкрито кафедру болгарської філології на чолі з доктором філологічних наук, професором Валентиною Олександрівною Колесник. Наукові інтереси кафедри пов'язані з дослідженням літературних слов'янських мов та їх діалектів, укладанням діалектних та етнолінгвістичних словників [27; 28]. Важливим науковим напрямом одеських болгаристів стали діалектологічні студії. Викладачі кафедри започаткували часописи «Българските говори в Украйна», «Одеська болгаристика», результативною була робота з укладання «Етнолінгвістичного словника болгарських говірок Півдня України». З 2019 року кафедру загального та слов'янського мовознавства об'єднали з кафедрою болгарської філології.

У 1994 р. українська славистика розширила свою географію: на кафедрі загального й слов'янського мовознавства Ужгородського університету, яку тоді очолював відомий мовознавець Павло Павлович Чучка, було відкрито спеціальність «Словацька мова і література». У 1996 р. розпочала свою інституційну діяльність кафедра словацької філології на філологічному факультеті. Її наукова проблематика охоплює дослідження в галузі словацько-української контрастивної лінгвістики, слов'янської ономастики, словацької лексикології, словотвору словацької мови. Сьогодні ужгородська словакістика – авторитетний освітньо-науковий славистичний осередок. Науковий доробок професора кафедри Світлани Миколаївни Пахомової є вагомим теоретичним внеском у розвиток української та європейської славистики, зокрема слов'янської антропонімастики. У монографії [29] авторка реконструює праслов'янську систему антропонімів, описує та детально характеризує еволюцію антропонімних формул у мовах усього слов'янського ареалу. Важливим теоретичним підсумком студій словацьких антропонімів є виданий у Пряшівському університеті у 2022 р. словацько-український словник ойконімів [30].

Мовознавча славистика в Україні охоплює актуальні проблеми розвитку та функціонування слов'янських мов. В останні роки наукову парадигму лінгвістичних студій значно розширено та оновлено: паралельно зі студіями польської, чеської, сербської, хорватської, словацької, болгарської мов, спостерігається зацікавлення становленням та розвитком малих слов'янських мов. Виклики часу спонукають науковців до підготовки та укладання

нових підручників. Видані впродовж останніх років навчально-методичні матеріали підготовлені на високому професійному рівні, відповідають сучасним методам та принципам викладання іноземних мов, обсяг підручників враховує загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти. Наукова тематика дисертацій, монографій, статей української славистичної школи динамічно реагує на процеси глобалізованого світу.

Література:

1. Галенко І. Г. Кафедра слов'янської філології Львівського університету (30-ті роки ХХ ст.). *Проблеми слов'янознавства*. 1999. № 50. С. 61–69.
2. Галенко І. Г. Мовознавча славистика у Львівському університеті (1787–1939). *Проблеми слов'янознавства*. 2004. № 54. С. 44–60.
3. Албул О. А., Лобур Н. В. Славистика у Львівському національному університеті імені Івана Франка (історія, сучасний стан та перспективи розвитку). *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Л. А. Булаховського*. Київ: Освіта України, 2011. С. 9–16.
4. Лукінова Т. Б. Нариси з історії славистики в Україні. Київ : Наук. думка, 2018. 760 с.
5. Русанівський В. М. Відомий український філолог-історик. (До 75-річчя з дня народження Л. А. Булаховського). *Український історичний журнал*. 1963. № 2. С. 118–120.
6. Скляренко В. Г. Історія українського наголосу: Іменник. Київ : Наук. думка, 2006. 711 с.
7. Скляренко В. Г. Русь і варяги: Історико-етимологічне дослідження. Київ : Довіра, 2006. 116 с.
8. Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов: Міфи та правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски». 2-ге вид., доп. Київ : Арістей, 2004. 180 с.
9. Євланова О. Політичний дискурс Вацлава Гавела й Вацлава Клауса: засоби та прийоми мовного впливу. Київ : Видав. дім Дмитра Бурого, 2022. 184 с.
10. Черниш Т. О. Компаративно-типологічне дослідження слов'янської лексики в контексті етимологічних гнізд із близькозначними коренями : дис. ... д-ра філол. наук. Київ, 2003.
11. Черниш Т. О. Слов'янська лексика в історико-етимологічному висвітленні : монографія. Київ, 2003. 480 с.
12. Czernysz T. O. Historia polskiego języka literackiego w zagysie. Kyiv, 2019. 220 с.
13. Черниш Т. О. Нариси зі слов'янської порівняльно-історичної лексикології та етимології : навч. посібник. Київ, 2010. 310 с.
14. Зіставне дослідження української, чеської та російської мов : зб. наук. праць / ред. В.М. Русанівський. Київ : Наук. думка, 1987. 187 с.
15. Чеська мова для українців / Гасіл І. Лобур Н., Паламарчук О., Гасілова Г. Київ, 2023. 419 с.
16. Даниленко Л. І. Національно-культурні особливості семантики чеських фразеологізмів : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.03. Київ, 1997. 197 с.
17. Даниленко Л. І. Чеська пареміологія в генетичному, лінгвокогнітивному і дискурсивному висвітленні : монографія. Київ : Видав. дім Дмитра Бурого, 2019. 440 с.
18. Danylenko L. Kulturní paměť slova. Příručka české lingvokulturologie. Kyiv, 2017. 224 s.
19. Антоненко О.В. Словотвірна структура чеських іменників-агентивів у характерологічному висвітленні. Київ, 2007. 214 с.
20. Трофимович К. К. Становлення та розвиток верхньолужицької літературної мови / Наук. редагування Ольги Албул та Оксани Лазор. Львів, 2009. 232 с.
21. Адаменко С.Л. Серболужицька ботанічна номенклатура: її формування та специфіка (на матеріалі назв лікарських рослин) : авто-

- реф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.03. Київ, 1999. 18 с.
22. Моторний О. А. Лінгвокультурологічний компонент у фразеології верхньолужицької мови : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.03. Львів, 2010.
 23. Васильєва Л. П. Штокавські літературні мови: проблеми становлення, розвитку, сучасний стан : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.03. Львів, 2002. 344 с.
 24. Сорока О. Б. Лексичні інновації іншомовного походження у сучасній болгарській мові (кінець XX – початок XXI століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.03. Київ, 2019. 20 с.
 25. Лозинська О. Г. Польська кінематична фразеологія на позначення емоцій: структура, семантика, функціонування : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.03. Київ, 2014. 20 с.
 26. Ніколайчук Х. М. Фразеосемантичне поле на позначення періодів людського життя у польській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.03. Київ, 2014. 23 с.
 27. Колесник В. А. Дебалканізація болгарських переселенських говірок в Україні : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.03. Одеса, 2004. 560 с.
 28. Георгієва, С. І. Болгарська переселенська говірка мішаного типу: стан і етапи формування : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.03. Одеса, 2005. 300 с.
 29. Пахомова С.М. Еволюція антропонімних формул слов'янських мовах : монографія. Вид. 2-ге, доповн. і переробл. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2012. 344 с.
 30. Пахомова С., Джоганик Я., Кузь Г. Словацько-український словник ойконімів. Пряшів : FF PU, 2022. 124 с.

Lobur N., Palamarchuk O. Main directions of linguistic slavistics in contemporary Ukraine

Summary. Scientific Slavic schools were formed at the universities of Lviv, Odesa and Kyiv. In the second half

of the 20th century, Slavic studies expanded geographically: the department of Slovak philology was opened at the Uzhgorod National University.

Linguistics occupies a significant place in the broader context of Slavic studies at these universities. Ukrainian linguists traditionally research theoretical issues of linguistic science, analyze the material of Slavic languages in the historical and etymological context, publish comparative and contrastive studies on Slavic languages.

Today, the scientific paradigm of these studies is significantly expanding: along with studies of Polish, Czech, Slovak, Bulgarian, Serbian, and Croatian linguistics, there is growing interest in small languages in the context of global processes in modern Europe. This subject found its realization in the scientific researches of the Department of Slavic Philology of Lviv University.

The number of educational and methodical publications that take into account the pan-European recommendations of language education has increased. Scientists from Ukrainian universities are successfully working on publishing textbooks that present the latest methodological principles and methods of teaching Slavic languages for Ukrainian-speaking audiences. Such textbooks are prepared in the Czech, Croatian, Slovak, and Polish languages. The authors use modern communication technologies and successfully select linguistic and cultural illustrations.

The Institute of Slavic Studies of Lviv University, which is an interdisciplinary structure, plays an important mission in the organization, coordination and popularization of Ukrainian Slavic thought.

Key words: theory of language, linguistic Slavic studies, comparative-historical linguistics, Slavic accentology, etymology, comparative study, synchrony, linguistic culture, phraseology.